

Beregnyei József – Deák József

A Rendészettudományi szaklexikon készítése – menetrend, módszer

Completion of the Special Dictionary for Law Enforcement Science –
Schedule, Approach

Absztrakt

A szakmatörténeti munka elkészítésének nagy vállalkozásáról egy első, rövid áttekintést dr. Mátyás Szabolcs, a szaklexikon szerkesztőbizottságának titkára publikált a Magyar Rendészettudományi Társaság (továbbiakban: MRTT) megalakulása 15. évfordulójára kiadott tanulmánygyűjteménybe; *„Néhány gondolat a Rendészettudományi Szaklexikon megalkotásával kapcsolatban”* címmel (Mátyás, 2019). Jelen összegzés a szaklexikon létrehozásának menetrendjéhez igazított metodikát veszi górcső alá. A szerkesztők szemszögéből tapasztaltak alapján objektív tényszerűséggel, őszintén, néhol saját érzésekkel is fűszerezetten kerülnek láttatásra az alkotás történései. A kötelező projektbeszámolón túl illő számot adni az összesen 167 résztvevő, kidolgozó, lektor, szaknyelvi fordító, szerkesztő és más közreműködő munkájáról, a nem mindennapi tudományos eredmény születésének tanulságos mozzanatairól.

Kulcsszavak: szaklexikon, rendészettudomány

Abstract

About the great undertaking of completion a historical work for a profession the first short survey was given in a publication of dr. Szabolcs Mátyás, the secretary of the editorial committee in the study collection issued on the 15th anniversary of the Hungarian Association for Law Enforcement Science, under the title: *„A Few Thoughts about the Completion of the Special Dictionary for Law Enforcement Science”* (Mátyás, 2019). This summary explains the approach accommodated to the schedule of completion of the special dictionary. The process of creation will be presented by objective facts, frankly, sometimes with own emotions added, from points of view of the editors. Beside the obligatory reporting of the project it gives information about the works of altogether 167 participants, elaborators, peer reviewers, translators, editors and other contributors, for the birth of a special scientific product.

Keywords: special dictionary, law enforcement science

Bevezetés

Amikor majd a következő vállalkozó szellemű, ma még fiatal tudóspalánták hozzáfognak a Rendészettudományi Szaklexikon megújításához, hasznos lehet számukra az eredeti kotta e mérföldkőnek számító alkotás megoldásairól, nehézségeiről, zsákutcáiról. Itt álljon az első ilyen kezdeményezés, az 1903-ban kiadott Rendőrségi Lexicon bevezetőjének záró bekezdése: „*Arra kérjük bizalommal kézikönyvünk kedves használóit, hogy a könyv használata közben netán tapasztalt hiányokat, hibákat és tökéletlenségeket – amelyektől az effajta művek első kiadása a leggondosabb munka mellett sem lehet mentes – velünk közölni szíveskedjenek, hogy az esetleg szükségessé váló újabb kiadásnál a tárgyilagos, szakszerű kifogásoknak is megfelelhessünk. A szerkesztők.*” (Rédey–Laky, 1903, 4.)

A projekt főbb induló mutatói és az előzmények

A vállalat megnevezése: *Rendészettudományi Szaklexikon (a továbbiakban RTSZL)*

A vállalat teljesítésének pályázati kerete: *A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés KÖFOP-2.1.2.-VEKOP-15-2016-00001.*

A pályázat benyújtója, kari felelőse: *Prof. Dr. Sallai János, az általa vezetett Ludovika Kiemelt Kutatóműhely keretei között.*

A pályázat benyújtásának ideje: 2016. 10. 24.

A pályázat elfogadása: 2017. 07. 10.

A pályázat tervezett futamideje: 2017. 08. – 2018. 12. eleje.

A végtermék néhány számadata:

Tervezett címszószám: 2870 db.

Módosított mennyiség: 3020 db.

Elkészült címszó és szócikk szám: 3220 db, ebből 50 db utalt címszó.

A kidolgozó: 136 fő (öten két munkacsoportban is dolgoztak).

Az angol szaknyelvi fordító: 7 fő

Szakmai és angol szaknyelvi lektor: 24+1 fő.

Az RTSZL kézirat terjedelme: 818 oldal, 2 107 515 karakter szóközökkel.

A Nemzeti Közszolgálat Egyetem (továbbiakban: NKE) Rendészettudományi Karának vezető oktatói és a rendészeti szakterület neves szakemberei a Karvasy Ágoston Rendészetelméleti és -történeti Kutatóműhely keretében alkotó módon részt vállaltak a mintegy 3000 szócikket tartalmazó, 60 ívnyi RTSZL létrehozásában. E korszakalkotó mű megszületésében, fontosságának elismerésével, tervbe vételével és finanszírozásával kapcsolatban kiemelkedő

szerepe volt az NKE akkori rektorának, dr. Patyi András egyetemi tanárnak, valamint az időszak Fenntartói Testületének, benne a Belügyminisztériumot képviselő dr. Janza Frigyes nyugállományú rendőr vezérőrnagynak. (Hisz az RTSZL készítésével párhuzamosan zajlott a Hadtudományi Lexikon megújítása is.)

A RTSZL a rendészet, rendészettudomány elméletéhez, gyakorlatához szorosan illeszkedő szócikkek rendszerezett gyűjteménye kívánt lenni, hozzájárulva a szakmai fejlesztéshez, egységes megközelítéshez, a kapcsolódó oktató-kutatómunkához. Mint minden tudomány esetében – így a rendészettudomány számára is – fontos a szakterminológiai megalapozás, a szakmai szókinccs tartóoszlopainak kijelölése, ugyanakkor minden tudományos igényű szaklexikon egyben készítői állásfoglalás is.¹

Az elképzelés szerint a szaklexikon megalkotásának alapvető célja a rendészettudomány, a rendészet releváns szakterminológiai feltérképezése, tanulmányozása, a számba vehető címszavak megnevezése, kiválasztása, és az ezt lefedő szócikkek rövid, tömör világos kidolgozása volt. Ehhez először fel kellett vázolni, meg kellett alkotni a rendészettudomány és a kapcsolódó részterületek összetevőit, rendszertani felépítését.

Az 1909-ben megjelent Rendőri Lexicon előszavában ez olvasható: *„Szakkörökben már évek óta felmerült annak a szükségessége, hogy a Törvények és Rendeletek Tára különböző évfolyamaiban, szabályrendeletekben, a rendőri hivatalos lap évfolyamaiban szétszórt és így nagy nehezen felkutatható közrendészeti tudnivalók egy egységes gyűjteményben összesítkessenek.”* (Rédey–Laky, 1909, 3.) Alighanem ez a Rendőri Lexicon és előző kiadása ihlette meg a projektvezetőt egy hasonló kiadvány elkészítésére. Először 23 éve merült föl az igény egy ilyen jellegű mű megalkotására. Rendészettudományi szószedet (Beregnyei, 2008) elnevezéssel 2008-ban készült is egy kisebb, egyszerűbb, 2189 címszavas, internetre is feltett kiadvány az MRTT és a BM Oktatási Főigazgatóság közös kezdeményezésével, támogatásával. 2015-ben pedig az ORFK Tudományos Bizottsága támogatott egy 200–300 szócikkos kidolgozást kriminológiai, kriminalisztikai részművekben.

Szaklexikonunk hiánypótlónak indult, hiszen ilyen nagy kaliberű és horderejű írásmű a rendészeti szakterületen eddig nem készült.

Az RTSZL megalkotására 15 tagú szerkesztőbizottság alakult, élén a főszerkesztővel (dr. habil. Boda József akkori kari dékán) és helyettesével (dr. Virányi Gergely). A felügyeleti-ellenőrzési és segítői tevékenységre pedig egy szűk, ötfős szerkesztői csoport jött létre, Beregnyei József vezetésével (lásd 1. számú melléklet).

A munka megkezdésekor az RTSZL-el és a működési renddel kapcsolatban

¹ Például a rendészet kontra rendvédelem vita, a jogszabályok kapcsolódó megnevezései. (Rendvédelem a jogszabályok szerinti szervezet, amelyek tevékenysége a rendészet.)

felmerült, közösen tisztázandó kérdések közül álljon itt néhány.

- Milyen kivitelezéssel, hány példányban készüljön?
- Idegen nyelven is szerepeljenek-e címszavai?
- Legyenek-e terjedelmi korlátok?
- Vállaljuk-e bizonyos szócikkeknel úttörő szerepet?
- Hogyan, miként történjen a bizonyos korábbi kiadványokban (például Rendéstudományi szószedet) már egyszer kidolgozott, és máig érvényes szócikkek átemelése, ennek jelölése, figyelemmel a szerzői jogokra?
- Kiknek, milyen jogosítványai legyenek a munkavégzés elősegítésére?
- Melyek legyenek a legfontosabb rendezőelvek?
- Lesz-e közös elektronikus felület a munkához, az ehhez való hozzáférés hogyan működjön?
- Milyen munkamódszerrel dolgozunk?

Ezekre a kérdésekre kisebb-nagyobb vita után megszülettek a döntések, illetve szükséges módosítások, amikhez az érintettek igazodtak.

Rögzítettük a kidolgozással kapcsolatos elvárásokat: tudományosság, szakmaiság, pontosság, közérthetőség, használhatóság.

Tervezés, szervezés és kidolgozás

A 2016. október 19-én összeállt szerkesztőbizottság kialakította, megvitatta és elfogadta a munkatervet az előkészítésre, a kutató-kidolgozó munkára és a működtetésre. Továbbá – a szerkesztőcsoporttal közösen – létrehoztak egy működési és szabályrendszert a munkavégzés koordinálására, a kezdeti és további jelentős döntések meghozatalára, a menet közbeni döntési helyzetek érzékelésére, a hatáskörökre, illetékességre vonatkozóan.

Fő lépések a mérföldkönek számító projekt teljes menetére vonatkozóan.

Előkészítés: a munkacsoportok összeállítása, megegyezés a munkavégzés tervezéséről, menetrendjéről, ütemtervéről.

✚ A szaklexikon szerkezetének, összetételének elgondolása, a kapcsolódó egyeztetések, a munkacsoportok (alrendszerek) megnevezéseinek véglegesítése.

✚ A kidolgozáshoz szükséges útmutatók, segédanyagok elkészítése, az egységesítés érdekében indokolt vezetői felkészítések.

✚ A szerkesztőbizottság állásfoglalása és a munkacsoportok (alrendszerek) javaslatai alapján az RTSZL-be tervezett címszólista összeállítása.

✚ Az első egyharmad szócikk kidolgozása, ezek angol megnevezése, formai ellenőrzése.

- ✚ A szakmai lektorok felkérése, az elvárások vázolósa, munkájukhoz segédlet elkészítése, átadása.
- ✚ A formailag megfelelő első egyharmad szócikk szakmai lektorálása. (A címszavak angolnyelvű szaknyelvi lektorálása, a kifejtések szakzsargonból adódó és egyéb értelemzavaró hibáinak kiszűrése.)
- ✚ A második, illetve a harmadik egyharmad szócikk kidolgozása, ezek angol fordítása, formai ellenőrzése.
- ✚ A formailag ellenőrzött második, majd a harmadik egyharmad szócikk szakmai lektorálása. (A címszavak angol megfelelőinek szaknyelvi lektorálása, a kifejtések szakzsargonból adódó és egyéb értelemzavaró hibáinak kiszűrése.)
- ✚ Az RTSZL előszerkesztése, végső ellenőrzése és a szükséges javítások átvezetése, közösen a kidolgozókkal.
- ✚ A RTSZL összetételére, formájára, az impresszum tartalmára vonatkozó elgondolás kialakítása, jóváhagyása, majd tartalmának ellenőrzése, véglegesítése közösen a munkacsoportvezetőkkel.
- ✚ A személyi igénybejelentő (SZIB) összeállítása, a szerződések elkészítése, majd az elszámolások teljesítése.
- ✚ A nyomdai igény megfogalmazása, a kézirat leadása a projektmenedzsernek.
- ✚ A RTSZL kézirat szövegszerkesztése, tördelése, a mintaforma elkészítése, áttekintése, szerkesztők általi véleményezése, a korrigálás elvégzése, ezt követően a főszerkesztői engedély megadása a sokszorosításra.
- ✚ A Rendészettudományi szaklexikon megjelenése, bemutatója, a projekt méltatása.

Szerkezetépítés

A nagy horderejű munka kezdetén öt fontos részfeladat állt a szerkesztőcsoport és a szerkesztőbizottság előtt.

1) A kidolgozás részletes munka- és ütemtervének elkészítése

Az első ilyen terv, 2016. november 21-én készült, amit a szerkesztőbizottság kezdőülése el is fogadott. Az előfordult határidő-csúszások miatt ez kétszer – 2017. április 15-én és 2017. augusztus 28-án – módosult.

2) A szerkesztőbizottság kialakítja az RTSZL szerkezetét, felépítését, majd ezek megvitatása, elfogadása

A szerkezeti felépítés konszenzusos megtervezése – a rendészettudományhoz és a rendszethez kapcsolódó elméleti alapok körvonalazása, többszöri vitája egyeztetése okán – elég hosszú időt (2016. október – 2017. június) vett igénybe. Végül a 2017. március 30-i szerkesztőbizottsági ülésen elhatározott felépítés 2017. június 18-án született meg, s a továbbiakban ez alapján folyt a

munka.

3) A kidolgozást segítő útmutató, gondolatébresztő prezentáció, továbbá bizonyos példatárak, minták elkészítése

A kidolgozást segítő útmutató első változata – példákkal – 2017 márciusában készült el, ami az első tapasztalatok alapján 2017. május 6-án vált véglegessé. Ekkor készült el a szerkesztőcsoport prezentációja az útmutatóhoz. Ez a munkacsoportvezetők felkészítésére szolgált, akik egyben megkapták a helyesírási segédanyagot és példatárat is az idegen eredetű és nyelvű címszavakkal, a jó és helytelen megoldásokkal együtt.

4) Az alrendszer munkacsoport-vezetőinek a megbízása

Ez a munka elindításakor megtörtént, menet közben egy-két módosítással. A VII. alrendszer egyik csoportvezetője, dr. Szakács Gábor, és a VIII. alrendszer csoportvezetője, dr. Faggyas Zoltán csak később, 2017. május 1-jével kapcsolódhatott be a munkába, de hamar beérték a többi szócikk szerkesztést.

5) Szerkesztőbizottsági ülésen a munkacsoport-vezetők módszertani felkészítése a kidolgozó munkáról, az egységes követelményekről 2017. május 6-án

Ez az RTSZL készítés lényeges mozzanata volt, hisz a résztvevők zöme korábban még nem vett részt ilyen korszakos munkában. Ekkor a vezetőszerkesztő tisztázta a felmerült módszertani kérdéseket, felajánlva a folyamatos személyes konzultáció lehetőségét. Az itt elhangzottak – a későbbi tapasztalatok szerint – sajnos nem minden munkacsoportnál jutottak el a kidolgozóig.

Címszólista – szócikk kidolgozás

A munka második része – a kidolgozás mennyisége, a szándékai szerint meghatározó jelentőségű szaklexikon minősége miatti legfontosabb mozzanat – három fontos teendőből állt.

1) A címszólisták leadása, ellenőrzése, összesítése, rendezése

A munkacsoport-vezetők felkészítése után – az összesített lista készítéséhez is született egy útmutató – az alrendszerek címszójegyzék-javaslati leadásra kerültek. Az első kitűzött időponthoz (2017. április 20.) képest május 22-re érkeztek be az alrendszerekben szerepeltetni tervezett címszavak. A szerkesztőcsoport ezeket a küldőkkel folyamatosan konzultálva feldolgozta. Az RTSZL összesített címszólistája végül is 2017. június 15-re született meg, de a szerkesztőcsoport vezetője, a megbeszéltek szerint, indokolt esetben azt rugalmasan tovább alakította. (A végleges címszólista – 3229 darab címszóval és 50 utalt címszóval – az RTSZL végén a függelék címszómutatójában

olvasható.)

A címszavak ABC-rendbe rakása – az MSZ 3401:1981 alapján –, mivel a munkacsoportok nem kellő alapossággal készítették el javaslatukat, újabb kihívást jelentett a szerkesztőknek, a címszólista bővülése vagy címszavak törlése miatt. *(Az utolsó változat elkészítésében sokat segített dr. Szendrei Ferenc.)* Ráadásul a címszavak szerkezeti felépítése, formai kivitelezése sokszor nem illeszkedett az elfogadott keretekbe, gyakran a rendészettudományi/rendészeti relevancia kívánalmának sem felelt meg, ami további szerkesztői munkát generált.

2) A szakmai lektorok, angol szaknyelvi fordítók, szaknyelvi lektor kiválasztása, felkérése

A szakmai lektorok kiválasztása, felkérése a munkacsoport-vezetők és a szerkesztőbizottság javaslatai alapján történt.

Az ötödikszerkesztőbizottsági ülés után, a főszerkesztő 2017. június 26-i leveleiben felkérte a jelölteket a szaklexikon készítés munkálataiba való bekapcsolódásra. A szakmai lektorok – munkájukhoz a szaklexikon jelentőségére tekintettel – egy prezentációs segédanyagot és lektori értékelőlapot kaptak.

Az idegen nyelvi fordítók és lektoruk, továbbá egy házi magyar nyelvi lektor felkérése 2017. szeptember elején történt. Az érintettek megkezdték, illetve elvégezték megbízásukat. (Menet közben a „házi” magyar nyelvi lektor megbízását objektív okból vissza kellett vonni.) A kidolgozók közül többen, jó angol szaknyelvi tudásuk birtokában, megadták címszavaikat angolul is, amiket csak az idegennyelvi lektor ellenőrzött.

Ez lett az RTSZL egyik kiemelten újszerű külön értéke, hogy címszavai mellett ott az angol megfelelő.

3) A szócikkek első, második és harmadik harmadának a kidolgozása, formai ellenőrzése

A második fő rész – a kidolgozó munka és a végtermék tervezett magas minősége miatt – a legfontosabb mozzanatnak számított.

A fentiek alapján a szócikkre kidolgozóra kialakított elvárások a következők voltak. Tudományos, de egyben közérthető, valamint tautológiamentes meghatározások a szükséges és elégséges kiegészítő információval. Tömör, konkrét, világos, de nem nagyvonalúan pár szavas meghatározások. A kidolgozási metodika következetes alkalmazása az egységes, magas színvonal érdekében.

A kidolgozók – a formai ellenőrzést végző szerkesztőcsoport, valamint a tartalmat ellenőrző szakmai lektorok (és a magyar szaknyelvi lektor), az angol szaknyelvi fordítók munkavégzésének hatékonyabbá tételére – már az előkészítő időszakban eldöntötte, hogy az elfogadott szócikkmennyiség három harmadra osztásán alapuló, párhuzamos munkavégzést alkalmaz.

A szócikkek első harmadát a munkaterv szerint 2017. május 31-re, a másodikat 2017. augusztus 31-re, a harmadikat pedig 2017. december 15-re kellett volna elkészíteni. Azonban a szócikkek első harmada a kitűzött időpontra nem érkezett meg, a beküldöttek egy részében pedig a formai ellenőrzés több hibát is talált.² Végül a munkacsoportok, három kivétellel, az első és második harmadot egyszerre, augusztus 31-ig eljuttatták a szerkesztőcsoporthoz. Főszerkesztő-helyettesi döntés alapján a leadási határidők 2017. október 15-re; november 15-re és december 15-re módosultak. A szerkesztőcsoport a beküldött szócikkeknél az útmutatóban szereplő előírások, szabályok betartását ellenőrizve a kisebb hibákat kijavította, a tetemesebbeket visszaküldte. A hibátlan verzió zöld utat kapva, a bizottság titkárának segítségével jutott a szakmai lektorhoz és az angol nyelvi fordítóhoz. A titkár – kérésükre – az angol nyelvi fordítóknak megküldte a teljes szócikklistát is, akik kellőképpen megijedtek a mennyiségtől, ezért a főszerkesztő kérésére az angol szaknyelvi tudású kidolgozók megadták címszavaik angol megfelelőjét is.

A fentiek szerint készült a szócikkek második és harmadik harmada is. A harmadik rész kidolgozása, ellenőrzése viszont az időbeni csúszások miatt másként alakult. A második és harmadik harmad szócikkeinél már kevesebb hibát találtak a szerkesztők, mert a szerkesztőcsoport megbeszélésein a jó és a hibás változatokat feldolgozták, s ezeket közvetlenül megküldték a kidolgozóknak. A szerkesztőcsoport tapasztalatai alapján a vezetőszerkesztő a menet közbeni kérdésekre gyorsan válaszolt, továbbá 2017 novemberében tovább finomította a korábbi 2.0-s útmutatót. Emellett, 2017. december 5-én 44 darab példatárral, és az idegen nyelvű és idegen eredetű szócikkeket érintő mintatárral segítette a kidolgozók munkáját. Mindezek hasznosítására a szerkesztőbizottság titkára levélben is felhívta a munkacsoport-vezetőket, kidolgozókat figyelmét.

A munka harmadik szakasza és mozzanatai

Az utolsó szakasz két fontos szerkesztői részfeladata

1) A szaklexikon előszerkesztése, kidolgozói utolsó ellenőrzése, a végső változat

A 2018. január 3-i szerkesztőcsoport ülésen – a vezetőszerkesztő előterjesztésével – az RTSZL formai tervezése, az előszerkesztési teendők egyeztetése és ezek módszertani megfogalmazása zajlott a nyomdai kivitelezési kívánalmak kialakítása érdekében. A jelenlévők döntöttek az RTSZL felépítéséről, összetételéről, a címnegyed (1–4. oldal) tartalmáról, összeállításáról, kinézetéről. Többségi döntés született a kidolgozók

² A munkacsoport vezetői módszertani felkészítés tartalma a kérés ellenére nem teljesen jutott el a kidolgozókhöz.

megjelenítéséről, ennek megfelelően a kidolgozók, szakmai lektorok, alrendszerenkénti csoportosításban, betűrendben szerepelnek, nevük után az alrendszer és a részterület megnevezése szerepel.

Mivel a kéthasábos tördelést a nyomda végzi, a szócikkek Times New Roman formában, 12-s betűmérettel álltak össze.

Döntés született az előszerkesztés módszeréről és a csoporttagok egyéni teendőiről is. A fogadó-elosztó szerepet ebben a szakaszban is dr. Mátyás Szabolcs látta el. A részanyag csak rajta keresztül áramolhatott. A formailag ellenőrzött, lektorált anyagrészeket az előszerkesztés előtt a szerkesztőcsoport egy másik tagja ismét áttekintette és továbbadta előszerkesztésre a vezetőszerkesztőnek, aki véglegesítette a szócikklistát is. (Ez lett a tárgymutató, utóbb címszómutató alapja.) Az előszerkesztési-szerkesztési munkában tetemes rész jutott Baksai Éva kolléganőnek.

Az előszerkesztéskor először a szócikkek kezdőbetű szerint mappába kerültek, majd következett az azon belüli szoros abc-be rendezés, majd a végső címszavakkal a címszómutató összeállítása.

Az előszerkesztés előtti záró munkálatok 2018. augusztus 3-ig tartottak, a beérkezett észrevételeket addig korrigálta a vezetőszerkesztő. Eközben is felmerültek formai hibák, kiderült lényeges címszó hiánya, amiket pótolni kellett. A végső formájú, 814 oldalas – szóközzel 2 107 512 karakterszámú – kéziratot a munkacsoport-vezetők 2018. augusztus 23-án kapták meg, egyhónapos határidővel saját szócikkeik átnézésére, észrevételeik jelzésére. A jogos észrevételeket a vezetőszerkesztő és segítője Baksai Éva átvezette a tervezetre. Ezt a szerkesztőcsoport tagok 2018. november 9-én megkapták további ellenőrzésre, áttekintésre.

Nagyon fontos, érzékeny feladat volt a kidolgozók, lektorok, szerkesztők neveinek, tudományos, egyéb elő-, utótagjainak pontos rögzítése az impresszumban. Az erre vonatkozó kérést 2018. október 1-jén kapták meg a munkacsoport-vezetők. A lista és az impresszum tartalmának, formájának utolsó igazítása december 18-ig tartott. Az RTSZL végső formába öntésében a vezetőszerkesztővel dr. Virányi Gergely, dr. Mátyás Szabolcs és dr. Deák József működtek közre.

Az előszerkesztett, minden kellekkel ellátott kézirat 2018. november 23-án került a projektfelügyelőhöz. Az előszerkesztett kéziraton felül a szerkesztők elküldték a nyomdának szánt elvárásait, ahol a tördelés, korrektúrázás és a látványterv elkészítése történt.

2) Az RTSZL nyomdai munkái, és a próbanyomat ellenőrzése, elfogadása

A főszerkesztő 2019. szeptember elején kapta kézhez a nyomdából az olvasószerkesztett szaklexikont. A nyomdai lektorok, szerkesztők nagyon jó munkát végeztek, mindössze néhány apróbb formai pontosításra volt szükség. A teljes munkafolyamat utolsó szakasza a nyomda által elkészített szerkesztett RTSZL próbanyomtatnak a főszerkesztő, helyettese, a vezetőszerkesztő és a

projektvezető általi ismételt átolvasásával, ellenőrzésével zárult. A nyomdai visszajelzésből kiderült, hogy az idézőjeles szövegeket tartalmazó szócikkeknel számukra nem jó megoldást alkalmaztunk a RTSZL végső formába öntésekor. Ezért közel hetven szócikknél utómunkákat kellett végeznünk a kétféle forráskezeléssel. A főszerkesztő megbízottja folyamatos kapcsolatban állt a nyomdai előkészítést lelkiismeretesen végző szerkesztővel, dr. Gócze Istvánnal. A szükséges pontosítások, ellenőrzések után alakítottuk ki az olvasószerkesztett szaklexikon végső formáját. A korrektúrával jelölt észrevételek főszerkesztői feljegyzéssel kerültek 2019 októberében a nyomdához, amit közvetlen szóbeli egyeztetés is követett. A nyomda a módosított részeket ismét ellenőrizte, így készült el a nyomtatásra kész RTSZL. A főszerkesztő jóváhagyása, igénybejelentése után megtörtént a nyomtatása, sokszorosítása, majd pedig a végtermék megjelentetése.

Kapcsolódó egyéb tevékenységek

A kidolgozás háromszakaszos folyamata mellett szükséges még szólni a szerződéskezelések, honorálás folyamatáról, a kidolgozó munkára vonatkozó kiegészítésekről.

A kidolgozásban, lektorálásban résztvevők honorálása

A díjazás, kezdetben az illetékeseknek is bizonytalanságot jelentett, noha a rendelkezésre álló összeg a pályázati anyagban pontosan szerepelt. Ezért, és az érintettek lassú adatszolgáltatása miatt a kifizetések is késtek. Már a SZIB elkészítése is akadozott az alrendszer vezetőtől, lektoroktól késve beérkező adatok miatt, ami alapján a 100 szerződés készült. 2018. november 15-én kapta meg a projektfelelős a SZIB-eket. Ezek elfogadása után jöhetett a szerződések elkészítése, aláírása. Ez zömében 2018 decembere és 2019 januárja közt történt meg. Sajnos a projektet intéző csoport helye és tagjainak egy része cserélődött, így az elszámolások tovább csúsztak, a leadott dokumentumok elkeveredése miatt is, s még 2019. május 6-án is volt néhány érintett, akinek nem volt rendben a szerződése, elszámolása. Mindezek után 2019 nyarán megkezdődött a díjak utalása. (58 fő lemondott a részükre eső, jellemzően minimális szerzői díjról, az angol tanárok pedig munkaköri kötelességként végezték a címszavak angolra fordítását.)

E munka minden mozzanatát szintén a szerkesztőbizottság titkára dr. Mátyás Szabolcs és Baksai Éva tartotta kézben, végezte.

Minden más

Ülések, megbeszélések

A teljes munkafolyamat során a szerkesztőbizottság nyolc alkalommal ülésezett, az ötfős szerkesztőcsoport pedig hétszer (utoljára 2018. december

18-án). A szerkesztőbizottsági és szerkesztőcsoporti tanácskozásokról írásos emlékeztetők készültek.

Műhelyviták

A kutatómunkát három tervezett munkahelyi vita kísérte volna (közülük, objektív ok miatt, csak kettő valósult meg).

2017. december 18., az első műhelyvita a szerkesztőbizottság titkára előkészítésében, az NKE RTK Speciális Oktatási Épület, Multifunkciós termében zajlott, Az RTSZL kidolgozásának aktuális állása címmel. E rendezvényre meghívtuk és felszólalt az új Hadtudományi Lexikon szerkesztésével kapcsolatos tapasztalatokról prof. dr. Krajnc Zoltán ezredes. A lektori bizottság nevében Lajtár József vezérőrnagy szakmai lektor tartott előadást. Utána a VI., IX., és a II. alrendszerek vezetői számoltak be munkacsoportjuk eddigi tevékenységéről. Délután a szerkesztőbizottság két tagja osztotta meg addigi tapasztalatait a jelenlévőkkel. A műhelyvita dr. habil. Boda József ny. nb. vezérőrnagy összefoglalójával, feladatszabásával zárult.

A második műhelyvita 2018. április 12-én, ugyanott zajlott, s célja volt áttekinteni az RTSZL kidolgozásának aktuális állását. Délelőtt prof. dr. Sallai János projektfelelős, a III. és az V. alrendszervezetők, valamint három szakmai lektor prezentációjára, tapasztalatainak megosztására került sor. Ebéd után dr. Ürmösné Simon Gabriella nyelvi lektorátusvezető és dr. Hegedűs Judit tanszékvezető, kidolgozó tartott előadást. Ezek után a projekt titkára és a vezetőszerkesztő beszélt az eddigi tapasztalatokról, a további teendőkről. A program dr. habil. Boda József ny. nb. vezérőrnagy főszerkesztő feladatszabásával, illetve dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy zárszavával ért véget. (A munkaértekezletek összefoglalói az RTK honlapján is olvashatók voltak.)

Következtetések a projekt megvalósulásáról

A szaklexikon megalkotásához vezető időszak zárásaként – a készítés objektív feltételeiből adódóan – a következő konkrét tanulságok, javaslatok születtek. Kár, hogy a minden érintett kidolgozónak hozzáférhető elektronikus munkafelület létrehozása, alkalmazása csak terv maradt.

Sokat küzdött azzal a szerkesztőbizottság, hogy a szerepeltetni tervezett címszókör összeállításánál jellemzően ne a kidolgozók affinitása, adott témákban való jártassága, hanem az érintett címszó rendészeti relevanciája, fontossága legyen a meghatározó.

Nem nagyon maradt energia és idő – igaz, igény sem volt – külön találkozókra, konzultációkra a potenciális felhasználókkal (rendvédelmi szervek dolgozói, vezetői, az NKE RTK hallgatói). A lényegében e célból szervezett két műhelyvitára a megszólítottak közül jószerivel csak a

kidolgozók jöttek el.

Első körben nem sikerült megvalósítani az RTSZL digitális változatát, ami lehetőségei miatt lényegesen több lett volna, mint a lexikon számítógépre való feltöltése.

Továbbá indokolt lenne a jövőben az adott részterülethez (alrendszerhez) kapcsolódó egy-egy szócikk aktualizálására, gondozására ezzel foglalkozó szakemberek megbízása.

A fenti tanulságok mellett viszont a több mint száz oktatót és közel hatvan rendészeti szakértőt magában foglaló alkotógárda, elismerésre méltó munkaráfordítással, a projekt célkitűzését teljesítette. A szaklexikon készítése során is előtűnt a rendészettudomány jelentős értékeit teremtő szervezők jellemző, ügy iránti elkötelezettsége, lelkiismeretes állhatatossága, ötletgazdagsága, az új iránti fogékonysága, a rendészettudomány művelésébe, gazdagításába vetett hite (Deák, 2019).

Az elkészült szaklexikon a rendelkezésre álló, alig több mint két év alatt összegyűjtötte, rendszerezte, majd az adott témában elismert huszonkét rendészettudományi szaktekintély lektorálása után, közkinccsé tette a múlt, a jelen és a körvonalazódó jövő, rendvédelmi szerveinek rendészeti tevékenységével összefüggő fogalmakat, hármezeret meghaladó szócikk formájában.

Ilyen horderejű, átfogó tartalmú, hiánypótló rendészeti mű hazánkban eddig még nem született. A bő száz évvel ezelőtt megjelent hasonló kiadványok legerjedelmesebbjei is maximum a korabeli rendőrségi szakterület feltérképezését célozták, valósították meg.

A rendészet történetében mérőöldkőnek számító alkotás egyfajta tükör, a mai magyar rendészet hű tükre. Mérleg is, látlelet is, de mindenképp nélkülözhetetlen alap a továbbhaladásához, az elmélet és a gyakorlat jövőbeni fejlődéséhez, fejlesztéséhez.

Felhasznál irodalom

Beregnyei J. (szerk.) (2008): *Rendészettudományi szószedet*. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság, 1–451.

Deák J. (2019): *A rendészettudomány és a határőrgondolatok találkozása – múlt nélkül nincs jövő*. Belügyi Szemle, 4, 94.

Mátyás Sz. (2019): *Néhány gondolat a Rendészettudományi Szaklexikon megalkotásával kapcsolatban*. In: Gaál Gy. – Hautzinger Z. (szerk.): *Gondolatok a rendészettudományról*. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság, 209–214.

Rédey M. – Laky I. (1903): *Rendőrségi Lexicon*. Budapest: Stephaneum Kiadó

Rédey M. – Laky I. (1909): *Rendőri Lexicon*. Budapest: Pátria Kiadó

1. számú melléklet: A szerkesztőbizottság és a szerkesztőcsoport összetétele

Szerkesztőbizottság:

Dr. Balla József r. ezds. Ph.D. egyetemi docens
dr. univ. Beregnyei József ny. hőr. ddtáb.
Prof. Dr. Blaskó Béla ny. vör. Ph.D/CSc. egyetemi tanár
Dr. habil. Boda József ny. nb. vör. egyetemi docens
Dr. Christián László r. ezds. Ph.D. egyetemi docens
Dr. Deák József r. alez. tanársegéd
Dr. habil. Dobák Imre nb. ezds. egyetemi docens
Dr. Faggyas Zoltán ny. r. ezds. Ph.D. c. egyetemi docens
Dr. habil. Haller József MTA doktora, egyetemi docens
Dr. habil. Hautzinger Zoltán egyetemi docens
Dr. Hollán Miklós Ph.D. egyetemi docens
Ivaskevics Krisztián tanársegéd
dr. Janza Frigyes ny. r. vör. BM oktatási főszemlélő
Dr. Kasznár Attila nb. örgy. Ph.D egyetemi docens
Dr. Kovács Gábor r. ddtáb. Ph.D. egyetemi docens
Dr. Major Róbert r. ezds. Ph.D. egyetemi docens
Dr. Nagy Judit r. ezds. Ph.D. egyetemi docens
Dr. Németh József r. ezds. Ph.D. egyetemi adjunktus
Dr. Németh Zsolt ny. r. ezds. Ph.D. egyetemi docens
Prof. Dr. Sallai János r. ezds. egyetemi tanár
Prof. em. Dr. Sárkány István ny. r. vör. egyetemi tanár
Dr. Szabó Andrea pü. ezredes Ph.D. egyetemi docens
Dr. Szakács Gábor ny. r. ezds. Csc./Ph.D. egyetemi docens
Dr. Szendrei Ferenc r. ezds. Ph.D. egyetemi docens
Dr. Tihanyi Miklós r. örgy. Ph.D. tanársegéd
Dr. Tóth Nikolett Ágnes r. alez. Ph.D. adjunktus
Dr. Varga János ny. hőr. ezds. Ph.D
Dr. Vári Vince r. alez. egyetemi tanársegéd
Dr. Virányi Gergely ny. hőr. ddtáb. Ph.D.
Szerkesztőbizottsági titkár: Dr. Mátyás Szabolcs r. örgy. Ph.D. adjunktus

Szerkesztői csoport:

dr. univ. Beregnyei József ny. hőr. ddtáb. vezető szerkesztő
Dr. Deák József r. alez. tanársegéd szerkesztő
Ivaskevics Krisztián tudományos segédmunkatárs szerkesztő
Dr. Mátyás Szabolcs r. örgy. Ph.D. adjunktus szerkesztő
Dr. Tóth Nikolett Ágnes r. alez. Ph.D. adjunktus szerkesztő
Szerkesztői segítő: Baksai Éva